

De nye kønsidentiteter

En udfordring for sundhedsvæsenet

Ingen interessekonflikter

Cheflæge, klinisk lektor
Astrid Højgaard

Sexologisk Center

a.hoejgaard@rn.dk
+45 21 30 32 70

DZ768E1
Transkønnethed
DZ768E4
Kønsidentitetsforhold

Tidligere
"Transseksualitet" og
"Kønsidentitets-forstyrrelse UNS"

Konklusioner

- Antal transkønnede personer med behandlingsønske stiger kraftigt
- Samfundet fjerner sig fra en binær kønsopfattelse
- Det udfordrer os som læger – og som mennesker

NOGLE DEFINITIONER

Astrid Højgaard (c)

Mogens Balle. Røde Verden 1958. Kunsten

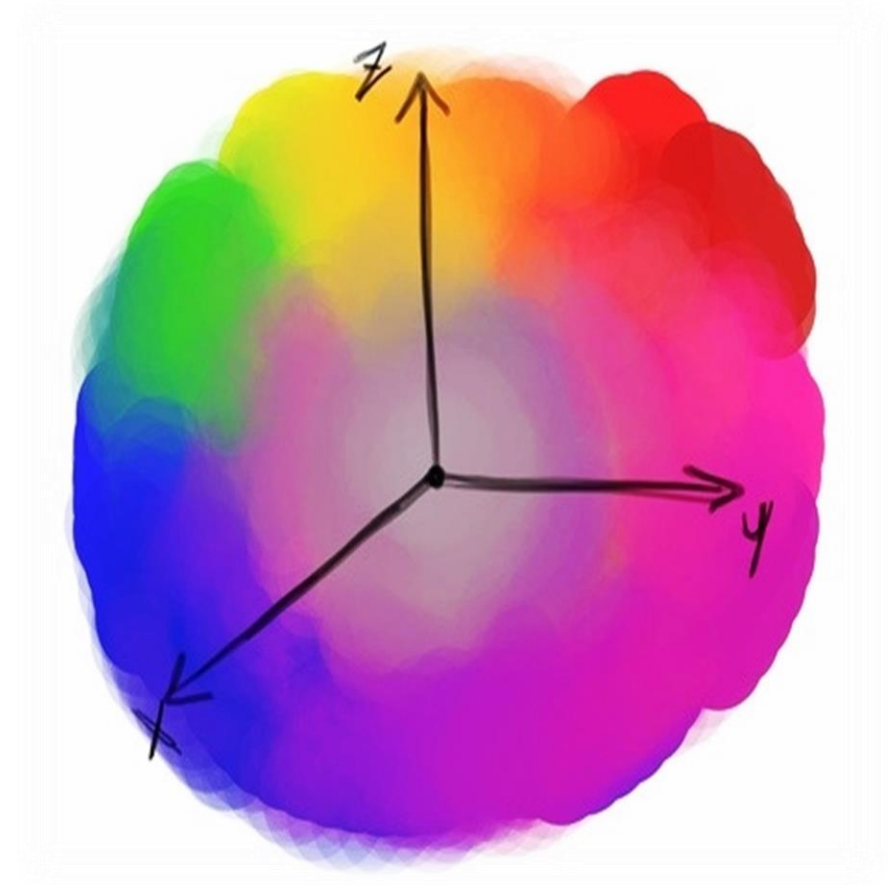
Definitioner

- Tildelt køn
- Kønsidentitetsforhold
- Kønsligt ubehag
- Transkønnet
- Nonbinær (paraply betegnelse for all andre end trans / cis)
- Ciskønnet
- Kønsinkongruens / Kønsdiversitet
- Foretrukket pronomen
- AFAB (FtM)
- AMAB (MtF)
- Gender queer (følger ikke kønsnormer)
- Gender fluid (flydende identitet)
- Køns-nonkonform

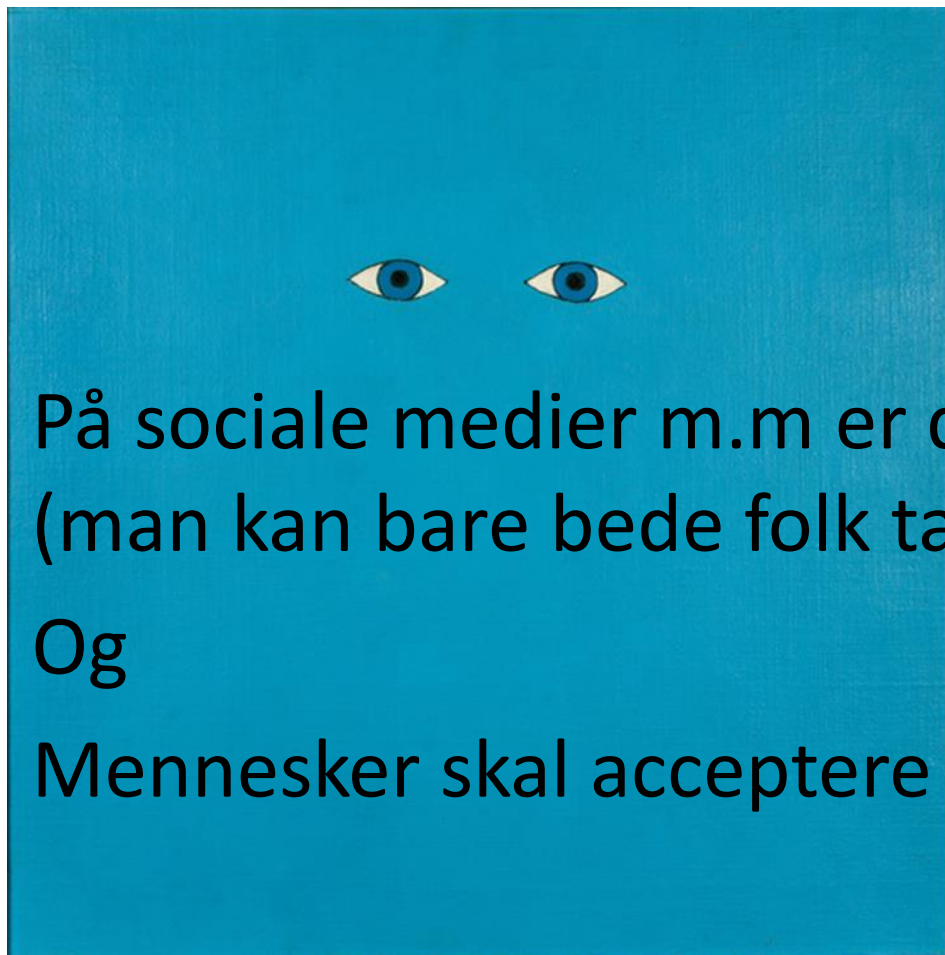
Kønsidentitet # seksuel orientering

Alle er på et kønsidentitets spektrum.
(ciskønnet, transkønnet, non-binær,
akønnet etc.)

Alle er på et seksuelt orienterings
spektrum.
(heterosexuel, homoseksuel,
pansexuel, asexuel, etc.)

Er det ikke meget enkelt, hvad køn man er?

På sociale medier m.m er det "bare" et spørgsmål om biologi
(man kan bare bede folk tage bukserne af / tage en karyotype).

Og

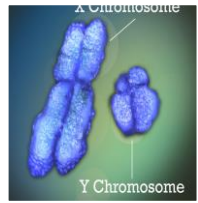
Mennesker skal acceptere det køn, der står på fødselsattesten

Sven Dalsgaard. Inger (fra Randers). 1963 Kunsten.

Sven Dalsgaard. Henrik (fra Randers). 1963 Kunsten.

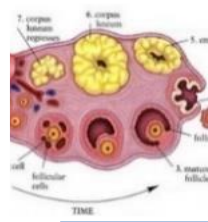
Kønnet bestemmes i virkeligheden af

XX

XY

Kromosomer

Ovarier

Testikler

Gonader

Østrogen

Testosteron

Kønshormoner

Skede

Vulva

Penis

Kønsorganer

Cis

Trans

NB

Kønsidentitet

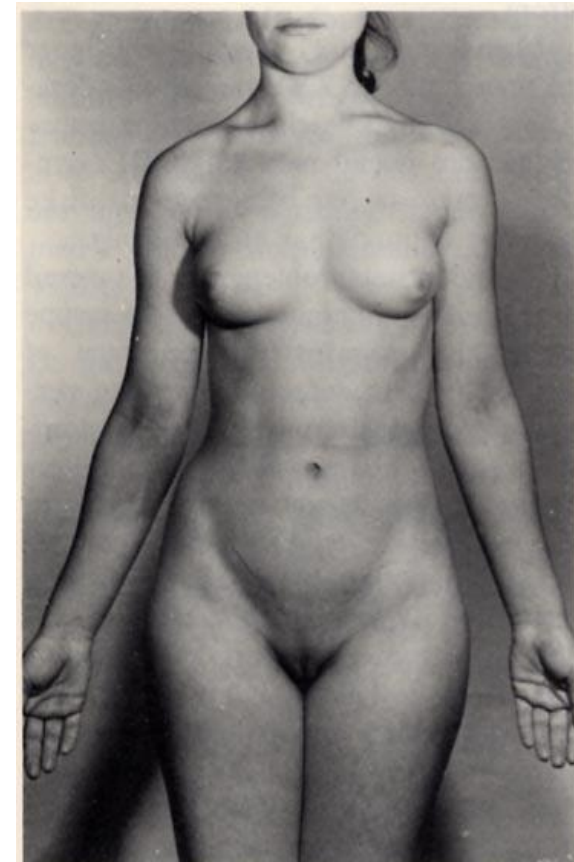
Kvinde

Mand

Socialt køn

OK, så lad os se på et biologisk eksempel – Er dette en kvinde?

- Ud fra karyotype **Nej**
- Ud fra gonader? **Nej**
- Ifølge kønshormoner? **Nej**
- Ud fra kønsorganerne? **Tjah**
- Egen definition? **Ja**
- Det social køn / normerne? **Ja**
- Udseende **Ja**
- Hvad er hun så?

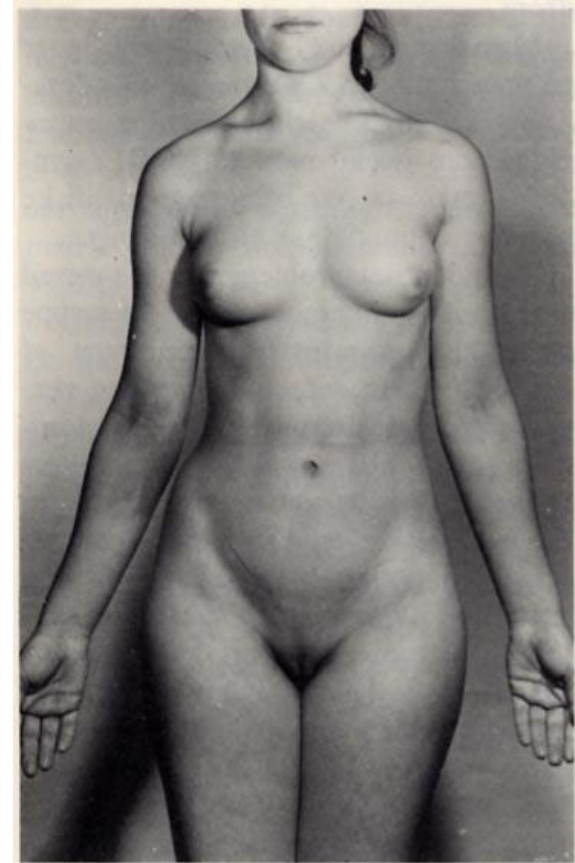
Er det så en kvinde?

Der er:

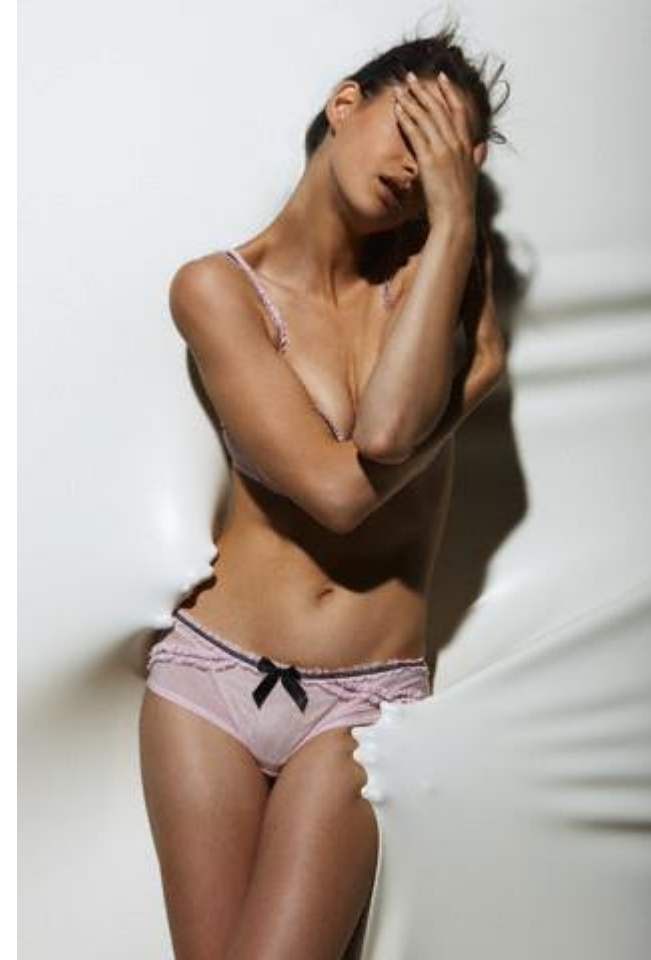
- Testikler (i bughulen)
- Testosteron
- Ingen testosteronreceptorer
- Ingen indre kvindelige kønsorganer: livmoder, æggestokke og æggeleder.
- Ingen eller kun sparsom kønsbehåring

Altså et eksempel på "testikulær feminisering" eller "androgen insensitivitetssyndrom" (AIS / PAIS)

1 barn pr 30.000-40.000 fødsler

Disse kvinder har (måske) også en mands kromosomer

Konklusion

Anders Brinch.

Green territories 2005. Kunsten

Kønskromosomer, kønsorganer og gonader er ikke udtømmende for bestemmelse af køn!

Biologisk køn er en væsentlig del af kønsdefinitionen – men kan ikke stå alene og er ikke ufejlbarlig.

I de fleste tilfælde passer det hele sammen – men ikke altid!

Om billedet har en lyserød eller hvid baggrund afhænger af fokus.

UDVIKLING I ANTAL DER SØGER HJÆLP

Udvikling i antal, der søger hjælp

- Flere søger behandling – i DK
- Større accept og viden i befolkningen
- Det er blevet nemmere at ”komme ud”
- Nye regler december 2014 og ændrede vejledninger har gjort det lettere at få (individualiseret) behandling
- 3 Centre for Kønsidentitet: RH, Aalborg UH, OUH har fået tildelt HSF i udredning + behandling

En Quiz!

Hvor mange % er transkønnede?

- a. 0,10 %
- b. 1 %
- c. 10 %

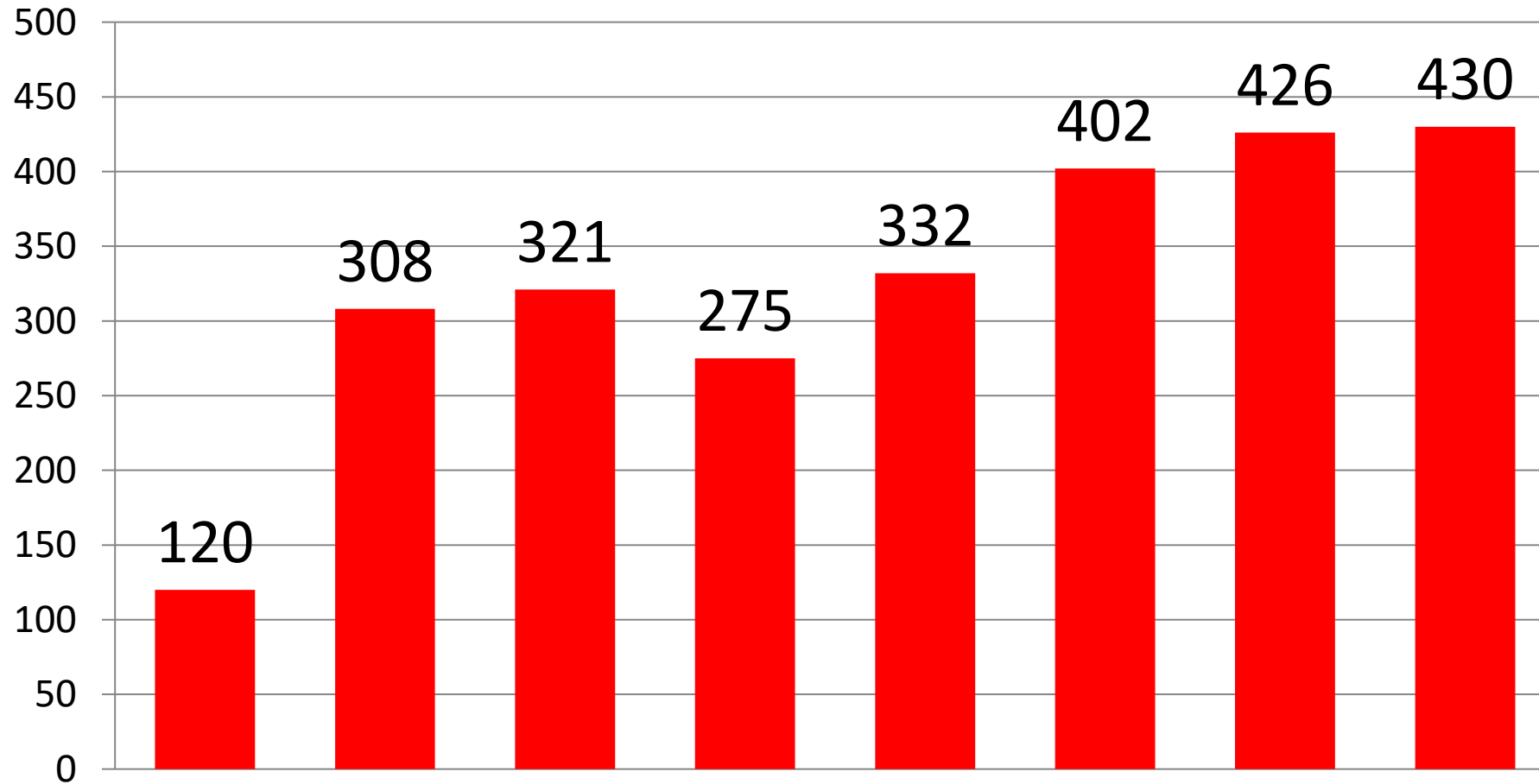
Forekomst

- Transkønnet **0.10%**
 - Transkvinder 0.05%
 - Transmænd 0.05%
- Non-binær 0.44%
 - Non-binær maskulin 0.14%
 - Non-binær feminin 0.30%

Frisch et al. Sex in Denmark. Key findings in 2017-18.

Antal henviste transkønnede (AAUH) 2017 - 2024

Alders og kønsfordeling

- Fordelingen fuldstændig ens på mandligt og kvindeligt cpr nr.
- De unge udgør 56,6% af alle patienter hos os i Aalborg.

Patientstrømme

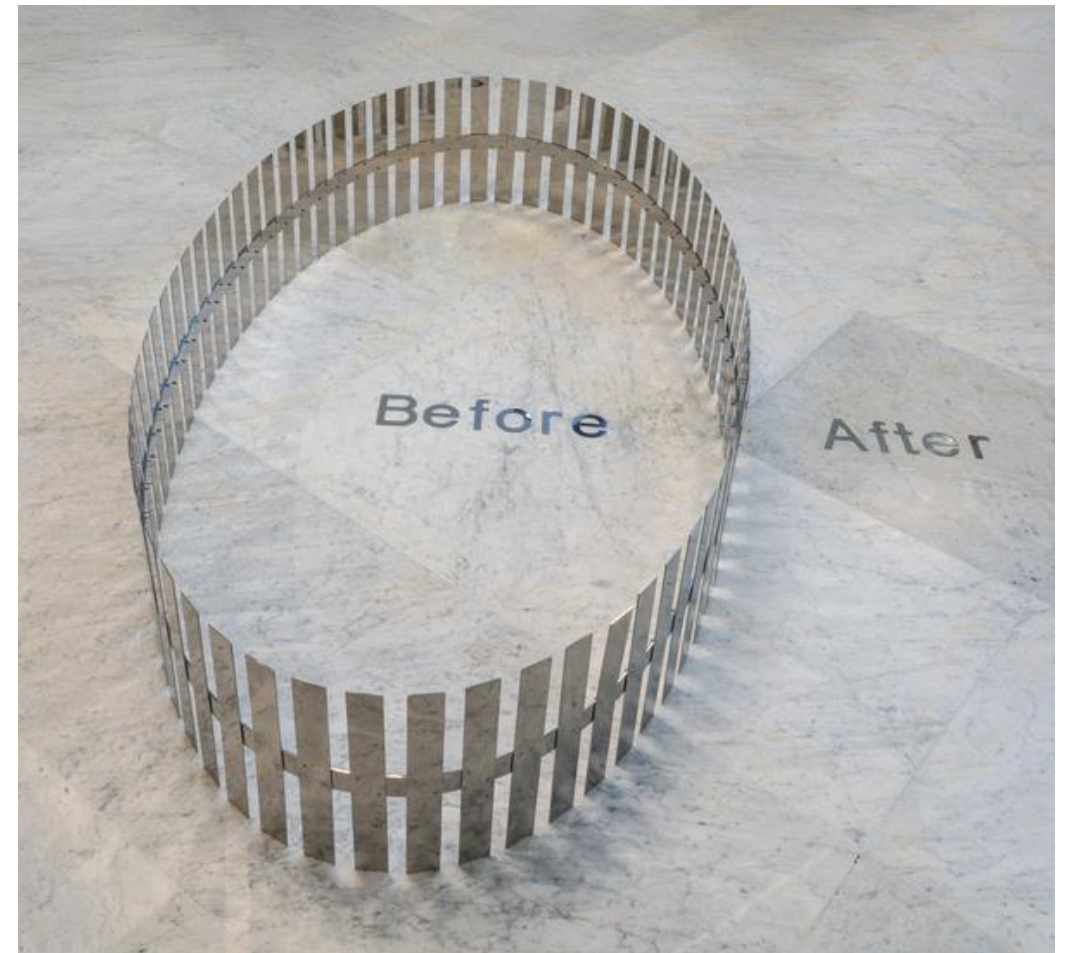

- Voksne patienter udredes og behandles Center for Kønsidentitet, Aalborg UH, RH eller OUH (frit sygehusvalg).
- Personer < 18 år henvises til B&U psykiatrien ved BBH

Behandlingsindikation

- Betydeligt kønsligt ubehag
- Vedvarende ubehag over tid
- Informeret samtykke: Forventet effekt, irreversibilitet, mulige skader inkl. på fertilitet
- Evne til at forstå information
- Intet, der fysisk / psykisk taler imod
- Enighed i patientens MDT

Astrid Højgaard (c)

Marianne Hesselbjerg. Before After. Kunsten.

Udredning og begrænsninger

Samtale 1975. BK Jacobsen. Kunsten.

- > 18 år
- Psykisk stabilitet
- Ingen aktuelle selvmordstanker
- Ingen misbrug
- Normal vægt BMI-min 18,5 – 35
- Klarhed om behandlingsønske
- Klarhed om identitet

MDT teamet

- Gynækologer (endokrinolog)
 - Psykiater
 - Psykologer
 - Plastikkirurg
-
- Skal være enige ved hvert yderligere trin i behandlingen

HORMONBEHANDLING

Effekt af testosteron	Tidsperspektiv (mdr)
Amenorre	2 – 4
Hæmokoncentration. Væskeretention Cardiovaskulære risici	1 - 3
Dyb stemme	3 - 24
Klitoris vækst Tørre slimhinder på grund af nedsat østrogen	3 - 24
Muskel / fedtfordeling ændres Muskel og ledsmerter	6 - 70
Øget behåring, skæg Skaldethed	3 - 70
Humørændring	1 - 3
Kolesterolstigning	1 - 3
Ændret hud + svedkirtler. Akne. Svedlugt.	1 - 24

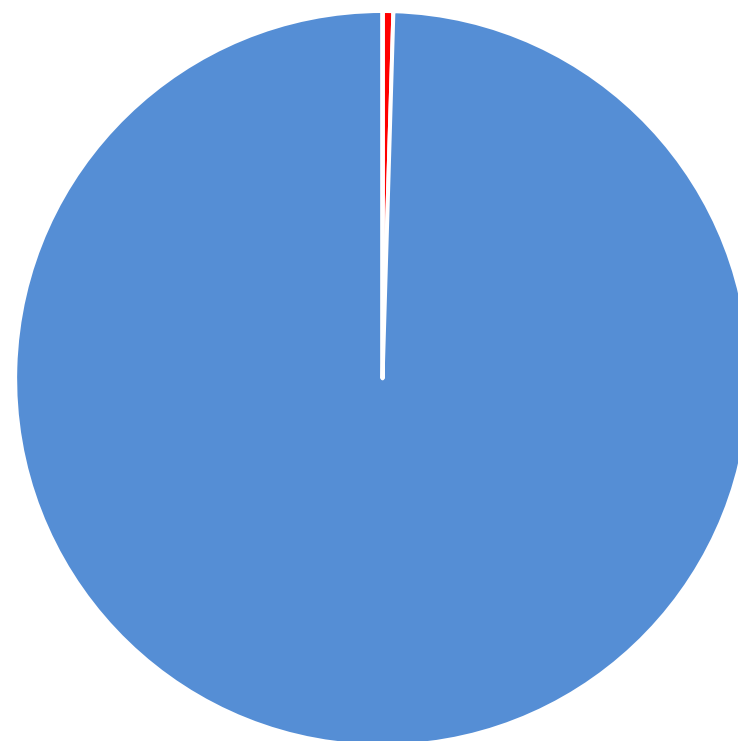
Effekt af østrogen + testosteronblokker	Tidsperspektiv (mdr.)
Thromboser (ben, lunger, hjerne) – dosisiafhængigt	
Bryst vækst	3 - 36
Stofskifteændringer	
Nedsat muskelmasse	6 - 24
Ændret fedtfordeling	3 - 70
Mindre perifer kropsbehåring	6 - > 36
Blødere, tørrere hud	3 - 6
Androgent hårtab stoppes	1 - 24
Testikel atrofi	3 - 36
Sterilitet	1 – 24
Seksualitet: Nedsat libido, ED	Astrid Højgaard (c) 25

Sideløbende behandlingstilbud

- Sædnedfrysning
- Skægjernelse, laser behandling
- Stemmetræning
- Strubehoved reduktion
- Stemmebånds kirurgi
- Støttende samtaler

Fortrødt transition N = 3398 (GB)

Davies, 2019

■ Fortrødt ■ Ikke fortrødt

Fra 1930 til 2025 på få år

LOVE OG REGLER

FRA 1930

TIL 2020

Lovgivning op til 1.9.2014 i Danmark

1. Juridisk kønsskifte var indtil 1. september 2014 betinget af, at Sexologisk Klinik (SK) i Kbhvn havde stillet den psykiatriske diagnose “transseksualisme”.
2. Når diagnosen var stillet skulle SST ansøges om tilladelse til kastration.
3. Kastration krævedes for at opnå juridisk kønsskifte samt behandling med hormoner.
4. Efter kastration kunne der opnås CPR-nummer, pas mv
5. Juridisk kønsskifte medførte tvungen skilsmisse for gifte transkønnede personer.

Udredningstid 1978 – 2008 fra visitation til kastration.

- Den gennemsnitlige udrednings og observationstid for transmænd var 5,9 år.
- Den gennemsnitlige udrednings og observationstid for transkvinder var 8,1 år.

Lov om Det Centrale Personregister. 1. september 2014

- Juridisk kønsskifte kan opnås ved at afgive erklæring til CPR – to gange med seks måneders interval.
- Ingen krav om en diagnose.
- Der skulle fortsat søges om tilladelse til kastration

Juridisk kønsskifte

- Borger.dk – bekræftes efter 6 mdr.
- Derefter: Nyt pas, kørekort, dankort, søfartsbevis, SU, pensions og forsikringskontrakter. Dette kan beløbe sig til flere 1000 kroner.
- Patienter med dobbelt statsborgerskab har særlige udfordringer

1.1.2017 Depatologisering

- "Transseksualitet DF 640" fjernes fra den psykiatriske diagnoseliste
- Erstatte med DZ768e1. "Kontakt på grund af transkønnethed".
- Z diagnoser er ikke sygdomme eller en seksuel tilstand

1.4.2022 Navneskifte

Navneloven ændret – tidligere §13 stk. 2: ”Fornavnet må ikke betegne et andet køn i f t den, der skal bære det”.

Nu kan personer afgive en erklæring om kønsidentitet og således ændre navnet i henhold til dette. Dette gælder også børn mellem 12 -17 år. Yngre børn: her kræves underskrift af forældremyndighedsindehaveren.

Angående kønsmodificerende nedre kirurgi

- Et fåtal ønsker kirurgi
- Under 20 opereres årligt
- Meget lange ventetider
- Populær opfattelse er at "alle" ønsker nedre kirurgi – det er ikke vores oplevelse.

Etiske dilemmaer

Mod behandling

- Der er en risiko ved at behandle
- Mennesker kan fortryde
- Behandlingen kan ikke gøre en transkvinde til en kvinde og vv
- Vi behandler en subjektiv oplevelse med medicin +kirurgi, herunder amputerer bryster
- Behandling er en samfundsøkonomisk belastning

For behandling

- Den medicinske risiko er lille
- Fortrydelse er et vilkår: 1/3 knæalloplastikker
- Sundhed og velvære – bl.a faldende selvmordsrisiko (ca. x 8 ift. baggrundsbefolkning).
- Identitetsbekræftelse = QoL
- Ret til selvbestemmelse over egen krop
- 20 – 25% selvmedicinerer sig
- Der er ca. samme antal transpersoner som personer med DM1

Respektfuld kommunikation

Brystkasse – ikke bryster

Kønsdele – ikke
penis / skede

Kønskirtler – ikke
æggestokke / testikler

Strubehoved –
ikke adamsæble

Indre organer –
ikke livmoder

Månedligt ubehag – ikke
menstruation

Brug foretrukket
pronomen

Uønsket fylde for neden
– ikke rejsning

Uønsket hårvækst i
ansigtet – ikke skæg

Der findes også blå anemoner

De nye kønsidentiteter og
udfordringer i mødet med
sundhedsprofessionelle |
Ugeskriftet.dk

Bibliotek for læger.

